

LEDARE

EU SOM FÖRSVARSSALLIANS

Frågan om EU och Europaförsvaret tränger sig alltmer in i debatten, ofta genom Nejsidans försorg. Men Ja-sidan blir icke svaret skyldig:

Kommer EU att utvecklas till en försvarsallians?

– Det kan icke uteslutas, men planerna är än så länge mycket vaga och det är en fråga på mycket lång sikt.

Kan vi göra något för att hindra detta?

– Ja, men vi har lovat att inte sätta käppar i hjulet för den processen.

Då tvingas vi alltså att ge upp vår alliansfrihet?

– Nej ingen kan tvinga oss in i en allians.

Enkla frågor och tydliga svar, väl underbyggda av Åström-Leiflands konsekvensutredning. Och allt förmodligen helt irrelevant i den europeiska framtiden.

Hela denna diskussion präglas av en syn att det som hänt sedan 1989 bara är

en parentes; snart är vi tillbaka i Jaltavärlden och det kalla kriget och Sverige gör bäst i att återvända till den neutralitetspolitik som städse låtit oss stå utanför världens ondska.

Västerländskt oförstånd

I och för sig har segrarmakterna i det kalla kriget gjort sitt bästa för att främja en sådan utveckling. Nya Chamberlains och Daladiers bara väntar på en ny Hitler att vika sig för och övar under tiden appeasement gentemot en alltmer nationalistisk rysk regim, som redan börjat framföra etniska argument som en gång Nazi-tyskland. Hoare-Laval har fått värdiga efterföljare i Vance-Owen-Stoltenberg.

Sedan Västerlandet i oförstånd uppmuntrat den serbiska regimen att söka nå sina mål med militära medel, har det förvärrat eländet genom att i praktiken ge angriparen monopol på våldsanvändning, med vapenembargo mot offret och ob-

struktion av FN:s försök att skapa "safe areas".

Inför dessa tillkortakommanden – för att inte säga medverkan till – brott från bland annat EG/EU:s sida är det inte förvånande att frågan ställs: varför skall vi vara med i en sådan gemenskap? Den är uppenbarligen oförmögen att ge säkerhet. Skulle medlemskap inte bara vara att ta risken att bli indragen i andras konflikter? Dumt att sälja smöret och tappa pengarna.

Cyniskt resonemang

Som ett argument mot detta och för ett Ja hävdas ibland att existensen av EG gjort att krigen i det f d Jugoslavien inte spridits till det övriga Europa i gammal stil. Även om detta påstående skulle vara sant – vilket inte kan bevisas – är resonemanget mer än lovligt cyniskt, närmast neokolonialistiskt. Låt gärna de där infödingarna slå ihjäl varandra som de alltid gjort, så länge de inte drar in oss civiliserade länder.

Tänkbara spridningsrisker

För en vanlig anständigt tänkande och med sunt förnuft begåvad människa är ett sådant krig som det i Bosnien oacceptabelt av moraliska och mänskliga skäl, och varje säkerhetsgemenskap värd namnet måste kunna förhindra det. Om detta skäl inte räcker finns anledning att påpeka att spridningsriskerna alls inte kan uteslutas. Vad händer om strider bryter ut i Kosovo? Oförmågan och oviljan att handla kan också uppmuntra nya Milo-

sevitjar i diverse potentiella konflikter i Öst- och Centraleuropa.

När opinionstrycket till sist fick västländerna att hota med vapeninsatser har det hittills skett tvekande och taffligt. Hela beslutsgången i FN och UNPROFOR är irrelevant för att straffet tydligt skall följa på brottet. Icke desto mindre kan man avläsa en tydlig effekt och dra en säker slutsats: Ett fungerande säkerhetssystem måste ha en trovärdig militär förmåga. Insikten härom börjar tydligen att slå rot bland politiker och vi hör allt färre politiskt korrekta floskler av typen "med militärt våld löser man inga problem" eller "det går inte att bomba fram fred"

Usel aktör

En europeisk union kan inte som enda punkt på den säkerhetspolitiska agendan ha att hindra krig mellan sina medlemsstater, utan måste av både moraliska och realpolitiska skäl göra allt för att hindra att tragedier som den i Bosnien upprepas.

EG/EU har i detta avseende varit en usel säkerhetspolitisk aktör. Att det skaffar sig en militär förmåga är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för att ändra detta. Avgörande är att de tongivande stormakterna låter moraliska motiv få påverka sitt agerande. De måste också inse att Europas säkerhet är odelbar. Det gäller geografiskt men också i vad avser instrumenten. Olika säkerhetspolitiska medel, politiska, ekonomiska, militära måste samordnas, hela orkestern delta i konserten.

Invändningar om "inre angelägenheter" är de obotfärdigas förhinder. I ett kaotiskt Europa där stater och system ideligen splittras, nya stater föds och resurser för våldsanvändning finns till övermått är det inte många konflikter som kan tillåtas vara interna. Det var genom att EG alltför länge upprätthöll fiktionen om inbördeskrig som Jugoslaviens sönderfall fick utvecklas till dagens tragedi.

Tvivelaktiga signaler

Sverige har de allra starkaste motiv för att EU bör utveckla ett försvarssamarbete som omfattar oss och vårt närområde. Vi ligger närmare potentiella oroshärdar än de flesta EU-stater. Det är i vårt intresse att här byggs stabilitet och säkerhet.

Sverige har också mycket att ge i en sådan gemenskap. Vi har tydligare än många tagit ställning för de baltiska ländernas suveränitet (fast vi i likhet med andra västeuropeiska stater fortfarande utsätter dem för ett vapenembargo som sänder tvivelaktiga signaler till Moskva)

Vi har också för första gången ställt upp stridande trupp i en fredsframtvängande FN-operation, och denna trupp har också uppträtt på ett sätt som väckt allmän respekt (möjligen med undantag av visst svenskt regeringshåll).

Vakna björnar

Den officiella inställningen till europeisk säkerhets- och försvarspolitik tycks vara

att undvika diskussion före folkomröstningen för att inte väcka sovande björnar. Men björnarna är redan vakna.

Samtidigt antyds att redan EU-medlemskapet innebär en säkerhetsgaranti av något slag. Med andra ord omtag på vårt gamla trick att ha kakan och äta den. Det är svårt att se varför europeiska stater skulle vilja ta risker för ett land som självt inte är berett därtill.

Genom att välja fortsatt isolering avstår vi från att ge vårt bidrag till att bygga det fredliga Europa som är en av de möjliga utvecklingarna. Och i de mer hotfulla scenarierna riskerar vi att stå mycket ensamma. I stället för att ducka för dessa problem och låtsas som om vi kunde återvända till den gamla goda Undén-tiden bör vi svara på de inledningsvis nämnda frågorna när de ställs av de ängsliga:

1. Förhoppningsvis, ju förr dess bättre.
2. Det bör vi verkligen inte göra, tvärtom. Och det är speciellt viktigt att vår region omfattas av en sådan allians.
3. Visst kan vi stå utanför, men vi gör det på egen risk. Vi tar dessutom på oss ett stort ansvar, eftersom vår medverkan kan vara avgörande. Och tro inte att vi som säkerhetspolitiska fripassagerare kan få njuta av komforten och lyxen ombord.